

Sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun soveltamisohje 1.8.2020 alkaen (Perusturvalautakunta 16.6.2020)

Sosiaalihuoltolain 23 § mukaan esteetön ja toimiva julkinen liikenne mukaan lukien palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen. Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

Liikkumisen tukea voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä: 1) julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla, 2) saattajapalveluna, 3) ryhmäkuljetuksina, 4) korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, 5) muulla soveltuvalla tavalla. Yksilöllisiä kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka on oikeutettu kuljetuksiin tai niiden kustannusten korvaamiseen muun lain nojalla.

Suurin osa sosiaalihuoltolain mukaisista sosiaalipalveluista on ns. määrärahasidonnaisia palveluja, joiden myöntämisessä kunta voi käyttää harkintaa. Myös näiden palvelujen myöntämisen pitää kuitenkin aina perustua yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin, eikä mitään asiakasryhmää voida sulkea palvelun piiristä kunnan ohjeistuksen perusteella. (Sosiaalihuoltolain soveltamisopas, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisu 2017:5.)

Kunnalla on mahdollisuus antaa omia soveltamisohjeita kuljetuspalveluista. Rovaniemen kaupungin sisäisten kuljetuspalvelujen soveltamisohjeiden tarkoituksena on korostaa yhdenvertaisuusperiaatteiden toteutumista, linjata ja yhtenäistää koko kaupungin tasolla kuljetuspalveluiden myöntämisen käytäntöjä.

Kuntalaisen liikkumisen tarpeen arvioinnissa selvitetään aina henkilön ensisijainen mahdollisuus käyttää julkista joukkoliikennettä, asiointi- ja/tai palveluliikennettä.

1. Kenelle?

Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien palvelulinjat ja kylien asiointiliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen.

Sosiaalihuoltolain mukaista liikkumista tukevaa palvelua myönnetään hakemuksesta pääasiassa vähävaraisille / pienituloisille henkilöille, joilla on erityisiä pitkäaikaisia vaikeuksia liikkumisessa ja julkisten kulkuneuvojen käytössä, eivätkä palvelu- tai asiointilinjat ole henkilön käytettävissä. Palvelulla tuetaan kotona selviytymistä ja itsenäistä asumista.

Hakijalle tehdään yksilöllinen palvelutarpeen arviointi, jossa otetaan huomioon hakijan kokonaistilanne (toimintakyky, terveydentila, sosiaalinen tilanne, asuinympäristö ja taloudellinen tilanne) ja arvioidaan mahdollisuutta julkisen palveluliikenteen käyttöön. Kuljetuspalvelua kohdennetaan sitä eniten tarvitseville (SHL 1301/2014, 11, 12, 21§).

Kuljetuspalveluhakemusta käsiteltäessä tarkastellaan hakijan taloudellista tilannetta kokonaisuutena. Taloudellista tilannetta arvioitaessa tarkastellaan, onko hakijalla tosiasiallisesti mahdollisuus tehdä asiointimatkinsa omakustanteisesti.

Tätä varten hakijan tulee toimittaa hakemuksen liitteenä tiedot käytettävissä olevista tuloistaan ja varallisuudestaan. Ohjeellisina tulorajoina sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua myönnettäessä pidetään:

- yksinasuva: 1500 € / kk (brutto) ja kaikkien tilien saldot yht. 4000 €
- pariskunnat: 2200 € / kk (brutto) ja kaikkien tilien saldot yht. 8000 €)

Tuloina huomioidaan eläkkeet ja niihin rinnastettavat jatkuvat etuudet, elinkorko yms. Pääomatuloja ovat korkotulot, vuokratulot ja vastaavat. Kelan etuuksista tulona huomioidaan eläkettä saavan hoitotuki.

2. Myönnettävät matkat

Kuljetuspalvelua myönnetään

- asiointi-, virkistys- ja vapaa-ajan matkoihin.

Kuljetuspalvelua ei myönnetä lääkäri-, kuntoutus- ja terveydenhuollon matkoihin, joihin voi saada Kelan korvausta sairausvakuutuslain mukaisesti.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on kunnalle harkinnanvaraista toimintaa ja kuljetuspalveluja myönnetään käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Kuljetuspalveluna myönnetään kahdesta kahdeksaan (2–8) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa yksilöllisen tarpeen mukaan Rovaniemen kaupungissa. Erityisellä harkinnalla kuljetuspalvelua voidaan myöntää kymmenen (10) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Kuljetuspalvelupäätös tehdään palvelutarpeen arvion perusteella toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena.

3. Kuljetuspalvelun käyttäminen

Kunnalla on oikeus järjestää kuljetuspalvelut harkitsemallaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Kuljetuspalveluita saavalla henkilöllä ei ole ehdotonta oikeutta vaatia kuljetuspalvelujensa järjestämistä haluamallaan tavalla. Kuljetuspalvelu järjestetään Matkapalvelukeskuksen kautta yhteis- ja yksilökuljetuksina. Yhteiskuljetusten soveltuvuutta arvioitaessa otetaan huomioon hakijan yksilölliset tarpeet liikkumiseen ja yksilölliset sairaudesta tai vammasta johtuvat rajoitukset.

Asiakkaita, joille on myönnetty kuljetuspalvelu, kannustetaan yhdistelemään matkoja muiden kuljetuspalveluasiakkaiden kanssa, kun se on ajoreittien, matkustusaikojen ja asiakkaiden erityistarpeiden kannalta tarkoituksenmukaista. Asiakkaiden ehdottamista matkojen yhdistelyistä asiakkailta ei peritä matkan omavastuuta. Matkapalvelukeskus

huomioi matkojen yhdistämisessä asiakkaiden kuljetuspalvelupäätökset ja matkustusajan kohtuullisuuden.

Kuljetuspalveluasiakkaalle laaditaan asiakaskuvaus. Asiakaskuvaus sisältää asiakkuuden hoitamiseen liittyvät välttämättömät tiedot, jotka tallennetaan palvelun järjestäjän tietojärjestelmään. Asiakaskuvaukseen sisältyvät tiedot asiakkaan henkilöllisyydestä, kuljetukseen liittyvät tiedot ja kuljetuspalvelupäätöstä koskevat tiedot.

4. Omavastuuosuus

Asiakas maksaa matkojen omavastuuosuuden kuljettajalle. Kuljetuspalvelumatkojen omavastuuosuus on kilometriperusteinen julkisen liikenteen maksun mukainen.

Asiakkaiden oma-aloitteisesti ja Matkapalvelukeskuksen hyväksynnällä yhdistellystä matkasta ei peritä matkan omavastuuosuutta.

5. Olosuhteiden muutokset

Kuljetuspalveluja saavan henkilön on ilmoitettava päätöksentekijälle kaikista muutoksista, esimerkiksi toimintakyvyn tai osoitteen muutoksista. Olosuhteiden muutoksesta on ilmoitettava viivytyksettä, jotta päätöstä voidaan tarkistaa. Kuljetuspalvelu päätetään, kun asiakkaan palvelutarve lakkaa.

6. Saattaja ja muut matkustajat

Jos kuljetuspalveluasiakkaalle on myönnetty oikeus saattajaan, saattaja voi matkustaa mukana maksutta. Kuljetuspalveluasiakkaalla voi olla mukana vain yksi saattaja. Saattaja tulee kyytiin nouto-osoitteesta. Mikäli saattaja tulee kyytiin muualta, ei tämä saa aiheuttaa lisäkustannuksia.

Toinen kuljetuspalveluasiakas ei voi toimia saattajana.

Kuljetuspalveluasiakkaan kanssa samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet voivat matkustaa kuljetuspalveluasiakkaan mukana. Perheenjäsenet, joilla ei ole kuljetuspalvelupäätöstä, maksavat matkastaan oman jako-osuuden matkan kokonaishinnasta laskettuna.

7. Erityiskysymyksiä

Kuljetuspalvelumatkaan voi sisältyä lyhyt pysähdys matkan varrella, esim. pankkiautomaatilla käynti, joka on hyvä ilmoittaa matkaa varattaessa.

Kuljetus on aina tilattava Matkapalvelukeskuksesta. Myös taksitolpalta otettava kyyti on tilattava Matkapalvelukeskuksesta. Matkan voi tilata vähintään tuntia ennen lähtöaikaa tai vaikka edellisenä päivänä.

Käyttämättömiä kuljetuspalvelumatkoja ei voida siirtää käytettäväksi toiselle kuukaudelle.

8. Vakiotaksioikeus

Kuljetuspalvelun käyttäjä voi hakea vakiotaksioikeutta. Hakemukset käsitellään käyttäen yksilöllistä harkintaa. Vakiotaksioikeus voidaan myöntää erityisen perustelluista syistä. Yksilölliset syyt vakiotaksioikeuden myöntämiseen voivat olla esimerkiksi terveydellisiä, sosiaalisia tai asuinpaikkaan liittyviä. Mikäli asiakkaalle on myönnetty saattajaoikeus, hänelle ei lähtökohtaisesti myönnetä vakiotaksioikeutta.

9. Ohjeet veteraanien kuljetuspalvelun käytöstä

Rintamaveteraaneille ja sotainvalideille myönnetään kuljetuspalvelumatkoja hakemuksesta yksilöllisen tarpeen mukaisesti Rovaniemen kaupungin ja rajanaapurikuntien alueilla. Kuljetukset tilataan Matkapalvelukeskuksesta.

Palvelu on rintamaveteraaneille ja sotainvalideille maksuton ja heillä on oikeus saattajaan ja tarvittaessa vakiotaksiin. Palvelua myönnettäessä ei huomioida hakijan tulo- ja varallisuustietoja.

Veteraanien taksikorttia ei voi käyttää Valtiokonttorin ohjeiden mukaan lääkäri-, kuntoutus- ja terveydenhuollon matkoihin, joihin voi saada Kelan korvausta sairausvakuutuslain mukaisesti. Rintamaveteraaneilla ja sotainvalideilla on mahdollisuus tilata taksi heti, kun sille on tarvetta.